

๑

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..)

พุทธศักราช

(แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๖/๑ และมาตรา ๗๖/๒ มาตรา ๒๔๙

ถึง มาตรา ๒๕๔ และเพิ่มมาตรา ๒๕๐/๑)

(นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..)
พุทธศักราช

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

(๑) เพิ่มเติมแนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๗๖/๑ และมาตรา ๗๖/๒

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมหมวดการปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๔๙ มาตรา ๒๕๐ มาตรา ๒๕๑
มาตรา ๒๕๒ มาตรา ๒๕๓ และมาตรา ๒๕๔ และเพิ่มมาตรา ๒๕๐/๑

เหตุผล

เพื่อให้การกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน อันเนื่องมาจากเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด จึงสามารถปฏิบัติหน้าที่สนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงกว่าทุกหน่วยงานของรัฐ ประกอบกับตามโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นหน้าที่และอำนาจ เช่น การได้รับเลือกตั้งให้เป็นฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ การตรวจสอบการทำงานของประชาชนสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพว่าการตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานของรัฐหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งที่เป็นของราชการส่วนกลาง และราชการส่วนภูมิภาค การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้กระทำได้เท่าที่จำเป็นและต้องมีมาตรฐานกลางกำหนดไว้ การจัดสรรรายได้ให้สมดุลกับหน้าที่และอำนาจฉะนั้นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับบทบัญญัติว่าด้วย หน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดโครงสร้างทางการบริหาร การจัดรูปแบบที่เป็นฐานรากขององค์กร รวมทั้งการบัญญัติให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นก็จะทำให้องค์กรนี้มีความเข้มแข็งและสามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญก็คือจะเป็นเวทีสอนประชาธิปไตยในทางปฏิบัติให้กับประชาชน ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาการเมืองในระดับชาติด้วยจึงจำเป็นต้องตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่และอำนาจส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

(๒) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่ เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน

(๓) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

(๔) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

มาตรา ๗๖/๒ เนื่องจากความต้องการของประชาชนมีความหลากหลายและแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ประกอบกับสถานการณ์ของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ รัฐจึงจำเป็นต้องจัดบริการให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุนี้ การที่กฎหมายบัญญัติถึงหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่ามีอะไรบ้าง เมื่อเวลาเปลี่ยนไปจึงไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในทางปฏิบัติ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสบกับปัญหาไม่สามารถให้บริการประชาชนในเรื่องนั้น ๆ ได้ เพราะกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้

การดำเนินกิจกรรมสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรบัญญัติว่ามีกิจการใดที่รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติห้ามไว้กิจการนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมสามารถทำได้หรือบัญญัติว่ามีกิจการใดที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำไม่ได้ เช่น กิจการทหาร การต่างประเทศ ศาล ระบบการเงิน การธนาคาร เป็นต้น โดยกรณีนอกเหนือจากที่กำหนดห้ามก็ให้ถือว่าเป็นหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๑ ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการและรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบประกอบกัน

มาตรา ๒๕๐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่และอำนาจโดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนด

นโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีหน้าที่และอำนาจของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งในการบริหารงานได้โดยอิสระและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้จัดบริการสาธารณะได้โดยครบถ้วนตามหน้าที่และอำนาจ จัดตั้งหรือร่วมกันจัดตั้งองค์การเพื่อการจัดทำบริการสาธารณะตามหน้าที่และอำนาจ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าเป็นประโยชน์ และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง

ให้มีกฎหมายรายได้ท้องถิ่นภายในสามปีนับแต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกาศใช้ เพื่อกำหนดหน้าที่และอำนาจในการจัดเก็บภาษีและรายได้อื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมตามลักษณะของภาษีแต่ละชนิด การจัดสรรทรัพยากรในภาครัฐ การมีรายได้ที่เพียงพอกับรายจ่ายตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงระดับขั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น สถานะทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความยั่งยืนทางการคลังของรัฐ

ในกรณีที่มีการกำหนดหน้าที่และอำนาจและการจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว คณะกรรมการตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช ๒๕๔๒ จะต้องนำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาทบทวนใหม่ทุกระยะเวลาไม่เกินห้าปี เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมและความชัดเจนของการกำหนดหน้าที่และอำนาจป้องกันความซ้ำซ้อนในการจัดบริการสาธารณะระหว่างกันและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับรัฐ และการจัดสรรรายได้ที่ได้กระทำไปแล้ว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญ

การดำเนินการตามวรรคสี่ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานรัฐสภาแล้ว ให้มีผลบังคับได้”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๕๐/๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

“มาตรา ๒๕๐/๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่และอำนาจบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษา การฝึกอบรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ

การจัดการศึกษาและการฝึกอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่และอำนาจส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

- (๑) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่
- (๒) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยอยู่นอกเขตพื้นที่ เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน
- (๓) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่
- (๔) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๒ มาตรา ๒๕๓ และมาตรา ๒๕๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๕๑ การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็นและมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจนสอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และจะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ไม่ได้

ในการกำกับดูแลตามวรรคหนึ่ง ให้มีการกำหนดมาตรฐานกลางเพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกไปปฏิบัติได้เอง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างในระดับของการพัฒนาและประสิทธิภาพในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบโดยไม่กระทบต่อความสามารถในการตัดสินใจดำเนินงานตามความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งจัดให้มีกลไกการตรวจสอบการดำเนินงานโดยประชาชนเป็นหลัก

ให้หน่วยงานกำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันพิจารณาวางมาตรฐานกลางตามวรรคสองให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งที่ทำหน้าที่กำหนดบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง เพื่อจัดระบบความสัมพันธ์ในเชิงหน้าที่และอำนาจหน้าที่การบริหารราชการแผ่นดิน

มาตรา ๒๕๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง

คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจะเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น และจะมีผลประโยชน์ขัดกันกับการดำรงตำแหน่งตามที่กฎหมายบัญญัติมิได้

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในกรณีที่คณะผู้บริหารท้องถิ่นต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ หรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งและจำเป็นต้องมีการแต่งตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว มิให้นำบทบัญญัติวรรคสาม และวรรคหก มาใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่มีโครงสร้างการบริหารที่แตกต่างจากที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ให้กระทำได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่สมาชิกสภาท้องถิ่นคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘๔ มาตรา ๑๘๕ มาตรา ๑๘๖ และมาตรา ๑๘๗ มาใช้บังคับกับสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕๓ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ให้มีสิทธิลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ จำนวนผู้มีสิทธิเข้าชื่อ หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อ การตรวจสอบรายชื่อ และการลงคะแนนเสียง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้

จำนวนผู้มีสิทธิเข้าชื่อ หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อ รวมทั้งการตรวจสอบรายชื่อ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย

ในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อนกระทำการเป็นเวลาพอสมควร และในกรณีที่เห็นสมควรหรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิ

เลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๒๕๔ การแต่งตั้งและการให้ข้าราชการและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ต้องเป็นไปตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น โดยการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีมาตรฐานสอดคล้องกัน และอาจได้รับการพัฒนาร่วมกันหรือสับเปลี่ยนบุคลากรระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันได้ รวมทั้งต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการข้าราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรกลางบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นก่อน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีองค์กรพิทักษ์ระบบคุณธรรมของข้าราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างระบบคุ้มครองคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คณะกรรมการข้าราชการส่วนท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งจะต้องประกอบด้วย ผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนข้าราชการส่วนท้องถิ่นและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีจำนวนเท่ากัน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษข้าราชการและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...)
พุทธศักราช....

๑. เพิ่มเติมมาตรา ๗๖/๑ ที่เกี่ยวกับแนวนโยบายแห่งรัฐ โดยบัญญัติให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง ทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น กิจการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนเป็นสำคัญ การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการศึกษา ฝึกอบรม การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การมีส่วนร่วมของประชาชน

๒. เพิ่มเติมมาตรา ๗๖/๒ ที่กำหนดให้บัญญัติหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสียใหม่ เพื่อให้มีปัญหาในทางปฏิบัติเพราะความต้องการของประชาชนมีความหลากหลายและแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ประกอบกับสถานการณ์ของโลกมีการเปลี่ยนแปลงใหม่อยู่เสมอ ทำให้หน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ต้องให้บริการประชาชน ไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะกฎหมายไม่บัญญัติให้หน้าที่และอำนาจ เพราะฉะนั้นจึงเห็นสมควรปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวเสียใหม่ โดยบัญญัติว่ามีหน้าที่อะไรบ้างที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำไม่ได้ เช่น กิจการทหาร ศาล ธนาคาร ระบบการเงิน การต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งนอกจากกิจการดังกล่าวแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ทั้งสิ้น

๓. แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔๙ โดยบัญญัติให้การจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

๔. แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕๐ บัญญัติถึงหน้าที่และอำนาจไว้อย่างกว้างๆ มีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและบริหารงานในขอบเขตอำนาจท้องถิ่นเอง ให้มีกฎหมายรายได้ของท้องถิ่นให้เพียงพอจ่าย และรัฐต้องทบทวนทุก ๑ ปี เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นให้เพียงพอกับภารกิจ

๕. เพิ่มมาตรา ๒๕๐/๑ บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจบำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษา การฝึกอบรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ การจัดการศึกษาและการฝึกอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่และอำนาจส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายบัญญัติ

๖. แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕๑ บัญญัติให้การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้กระทำเท่าที่จำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนหรือของรัฐ และให้มีมาตรฐานกลางการกำกับดูแลให้ชัดเจน

๗. แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕๒ บัญญัติให้สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น จะต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี รวมทั้งให้นำบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการขีดกันแห่งผลประโยชน์ตามมาตรา ๑๘๔ มาตรา ๑๘๕ มาตรา ๑๘๖ และมาตรา ๑๘๗ มาใช้บังคับ

๘. แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕๓ ให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจออกเสียงถอดถอนคณะผู้บริหารหรือถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นให้พ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอประธานสภาท้องถิ่นเพื่อให้พิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ และบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรายงานการดำเนินงานในรอบปีต่อประชาชน

๙. แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕๔ เกี่ยวกับการบริหารบุคคลของข้าราชการส่วนท้องถิ่น รวมทั้งให้มีคณะกรรมการข้าราชการส่วนท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ มีจำนวนเท่ากัน